NATIONAAL KENNISINSTITUUT ONDERWIJS
NCO

Van M- tot E-toets: inzicht in de leergroei van het afgelopen halfjaar

Rapportage op basis van gegevens uit het leerlingvolgsysteem door het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Bestuur: **Bestuursnaam**

Instelling: **Schoolnaam**

Onderwijsrichting: **sbo**

Brin-Vestiging: **CITO**

Publicatiejaar: **November 2026**
Nationaal Kennisinstituut Onderwijs

COLOFON

Titel: **Van M- tot E-toets: inzicht in de leergroei van het afgelopen halfjaar**
Rapportage op basis van gegevens uit het leerlingvolgsysteem door het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs
Auteurs: NKO
Grafisch ontwerp: Nieuw-Eken, Heerlen
Foto cover: Pancake Pictures - Patricia Rehe
Publicatiedatum: November 2026
Referentienummer: 2026129899

© NKO 2026
Behalve voor intern gebruik mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Inleiding 3

1 De leergroei per domein 4

2 De leergroei uitgesplitst naar geslacht 6
2.1 Geslacht 7

Bijlage 1 Data en bewerkingen 8

Bijlage 2 Begrippen 9

Contact 10

INLEIDING

Deze leergroeirapportage geeft een antwoord op een kernvraag van het onderwijs: hoe effectief is het onderwijs van mijn school? Een manier om daarnaar te kijken is door de leergroei van de leerlingen te berekenen: zijn hun vaardigheden in een bepaalde periode toegenomen?

Aanpak
Het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) berekent de leergroei van leerlingen op basis van toetsresultaten uit het leerlingvolgsysteem (LVS). Dit doet het NCO voor de leerdomeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde.

De toetsresultaten van Cito worden vergeleken met de gemiddelde leergroei van alle reguliere Cito scholen die LVS-gegevens hebben geleverd. Dit doet het NCO per jaargroep en per domein. Op dit moment nemen nog te weinig sbo-scholen deel, waardoor we helaas geen vergelijking kunnen maken met het landelijk gemiddelde van sbo-scholen. Voor die vergelijking gebruiken we daarom het landelijk gemiddelde van reguliere basisscholen.

Voor de rapportages voor reguliere basisscholen inventariseert het NCO ook bepaalde school- en leerlingpopulatiekenmerken, zoals de schoolgrootte en het percentage leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond. Door die kenmerken in berekeningen te betrekken is het mogelijk om te zien hoe een school presteert ten opzichte van scholen met vergelijkbare kenmerken. Dit noemen we de 'voorspelde referentiewaarde': de score van een fictieve school met ongeveer dezelfde leerling- en schoolkenmerken. Omdat op dit moment nog te weinig sbo-scholen deelnemen, kunnen we helaas geen voorspelde referentiewaarde berekenen. Als er meer sbo-scholen deelnemen aan de rapportages, is het wel mogelijk een voorspelde referentiewaarde te berekenen.

Mogelijkheden
Met de leergroeirapportage kunt u zien of de leerlingen op uw school (per jaargroep) naar verwachting presteren. De uitkomsten kunnen gebruikt worden als input voor gesprekken met de schoolleiding of met het onderwijsteam: zijn we op de goede weg, of moeten we op bepaalde gebieden bijsturen?

Opbouw
Deze rapportage bevat twee hoofdstukken

1. De gestandaardiseerde leergroei per domein. Dit maakt het mogelijk om de domeinen onderling te vergelijken.
2. De gestandaardiseerde leergroei per domein, uitgesplitst naar geslacht. Hiermee kun je verschillen in leergroei zien tussen jongens en meisjes.

Meer informatie
In een bijlage achter in deze rapportage staat informatie over de data en bewerkingen die het NCO heeft uitgevoerd. Achterin is ook een begrippenlijst opgenomen, waar enkele belangrijke gebruikte termen kort worden toegelicht. Op de website van het NCO staat **verdere uitleg en een uitgebreide technische toelichting**.

Schoolbestuurders kunnen de bestuursbijlage bij deze rapportage downloaden. In die bijlage staan de leergroeigegevens van al hun deelnemende scholen op de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde naast elkaar.

We hopen dat deze rapportage meer inzicht geeft in de prestaties van uw school, en een startpunt is voor verdere verbeteringen van het onderwijs op uw school!

Carla Haelermans, Coördinator Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs
Gerard Baars, Directeur Nationaal Kennisinstituut Onderwijs

Kijktips en infoboxen
In deze rapportage vindt u kaders met kijktips en onderzoeksresultaten. De kijktips ondersteunen bij het interpreteren van de figuren. In de infoboxen met landelijke bevindingen lichten wij de resultaten toe van de factsheets over de basisvaardigheden van leerlingen in het Nederlands basisonderwijs die in 2026 door het NCO zijn uitgebracht.

1 DE LEERGROEI PER DOMEIN

Hoe presteren de leerlingen van uw school op de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde? In dit hoofdstuk staat de vergelijking tussen deze drie domeinen centraal. We bekijken de leergroei per domein tussen de M-toets van schooljaar 2025-2026 en de E-toets van schooljaar 2025-2026. Omdat in de drie domeinen verschillende scores worden gebruikt, hebben we deze gestandaardiseerd: we hebben ze zo berekend dat een onderlinge vergelijking mogelijk is. Zo kunt u zien in welk domein de leergroei het grootst is, en op welk onderdeel het kleinst.

De leergroei van uw leerlingen kan afgezet worden tegen leergroei van het landelijk gemiddelde. Omdat nog te weinig gegevens beschikbaar zijn voor het sbo, gebruiken we het landelijk gemiddelde in het reguliere onderwijs (bo). Verschillen minder dan 0,5 standaarddeviatie (sd) zijn te klein om betekenisvol te zijn. Op de website van het NCO staat meer informatie over **gestandaardiseerde leergroei**.

Kijktips

Stap 1:	Vergelijk de leergroei bij begrijpend lezen met de leergroei bij spelling en rekenen-wiskunde. Is de leergroei per domein (ongeveer) hetzelfde of is er een domein dat achterblijft bij de andere domeinen?
Stap 2:	Komen de resultaten overeen met uw verwachtingen? Als dat niet zo is: heeft u een idee waardoor dit komt?
Stap 3:	Bij eventuele achterstanden in een domein: welke maatregelen kunt u nemen om deze achterstanden in te halen? Bekijk voor suggesties bijvoorbeeld **Onderwijskennis.nl**.

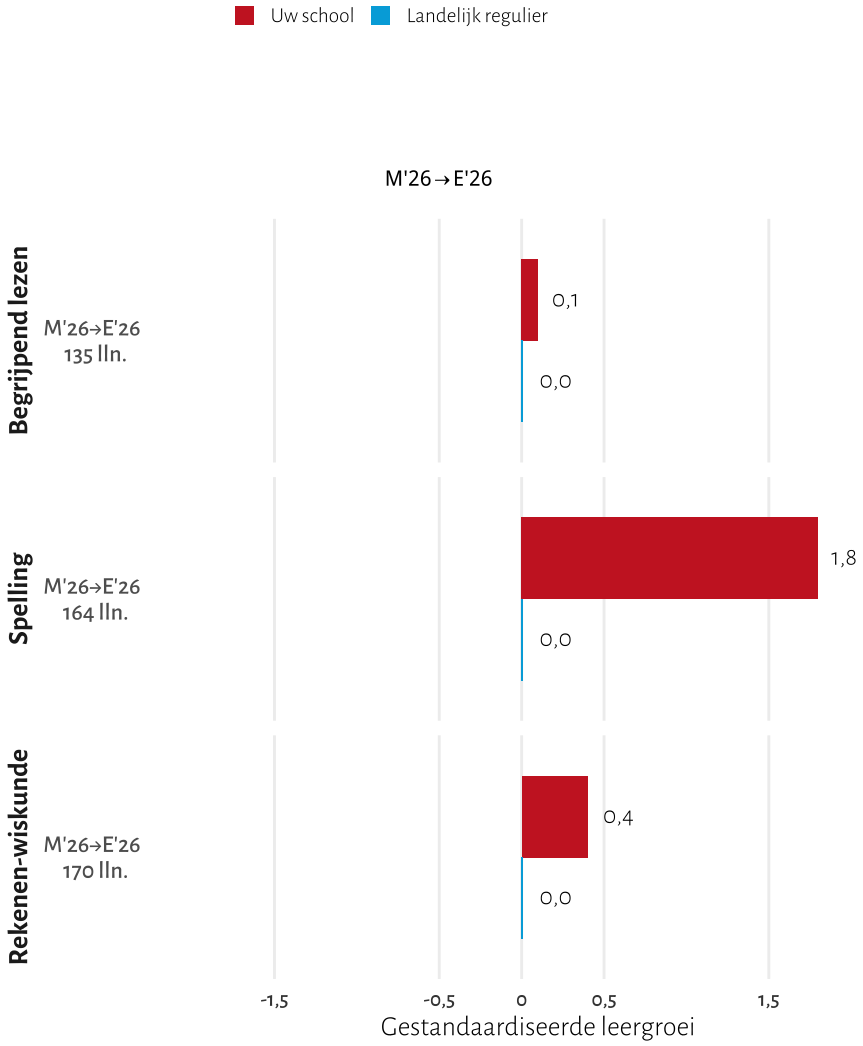
Infobox 1

Hoe gaat het met de basisvaardigheden ***taal*** en ***rekenen*** van leerlingen in het Nederlands basisonderwijs?

De taal- en rekenvaardigheid van leerlingen van schooljaar 2021-2022 tot en met 2025-2026 laten het volgende zien:

- De vaardigheidsscores zijn over het algemeen relatief stabiel voor begrijpend lezen en rekenen-wiskunde, maar bij spelling zien we een gemengd beeld.
- Het startniveau in groep 3 is bij begrijpend lezen en spelling gestegen tussen 2021/2022 en 2023/2024 en blijft over de schooljaren daarna relatief stabiel. Het startniveau van rekenen-wiskunde in groep 3 is licht gestegen in de afgelopen vijf schooljaren.
- Het percentage groep 7-leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald is relatief stabiel gebleven bij begrijpend lezen. Daarentegen is bij rekenen-wiskunde het percentage groep 7-leerlingen dat het referentieniveau 1F niet heeft behaald in de afgelopen vijf schooljaren gedaald.

De bevindingen in deze infobox zijn gebaseerd op eigen onderzoek naar basisvaardigheden in het Nederlands basisonderwijs. Zie de toelichting in Bijlage 1.

Figuur 1.1 Gestandaardiseerde leergroei van M-toets 2025-2026 tot E-toets 2025-2026

In **Figuur 1.1** kijken we naar de gestandaardiseerde leergroei tussen de M-toets van schooljaar 2025-2026 en de E-toets van schooljaar 2025-2026, waarbij we uw school vergelijken met het landelijk gemiddelde van reguliere basisscholen. Leerlingen op uw school hebben op begrijpend lezen en spelling een leergroei die ongeveer gelijk aan of hoger is dan op rekenen-wiskunde. U kunt uw school ook vergelijken met het landelijk gemiddelde van BO. Uw leerlingen hebben een hogere leergroei op rekenen-wiskunde vergeleken met het landelijk gemiddelde.

2 DE LEERGROEI UITGESPLITST NAAR GESLACHT

In dit hoofdstuk belichten we de leergroei van jongens en meisjes. Om de vaardigheidsscores tussen jongens en meisjes te vergelijken, hebben we de leergroei per domein gestandaardiseerd. Zo is te zien in welk domein de leergroei het grootst of het kleinst is geweest voor jongens en meisjes. We bekijken de leergroei van de M-toets van 2025-2026 naar de E-toets van 2025-2026.

Kijktips

Stap 1:	Vergelijk de gemiddelde leergroei op uw school bij de ene groep met die bij de andere groep, bijvoorbeeld de leergroei bij meisjes met die van de jongens.
Stap 2:	Vergelijk de leergroei bij begrijpend lezen met de leergroei bij spelling en rekenen-wiskunde. Is de leergroei per domein (ongeveer) hetzelfde of is er een domein dat achterblijft bij de andere domeinen?
Stap 3:	Komen de resultaten overeen met uw verwachtingen? Als dat niet zo is: heeft u een idee waardoor dit komt?
Stap 4:	Bij eventuele achterstanden van bepaalde sociale groepen: welke maatregelen kunt u nemen om deze in te halen? Bekijk voor suggesties **Onderwijskennis.nl**.

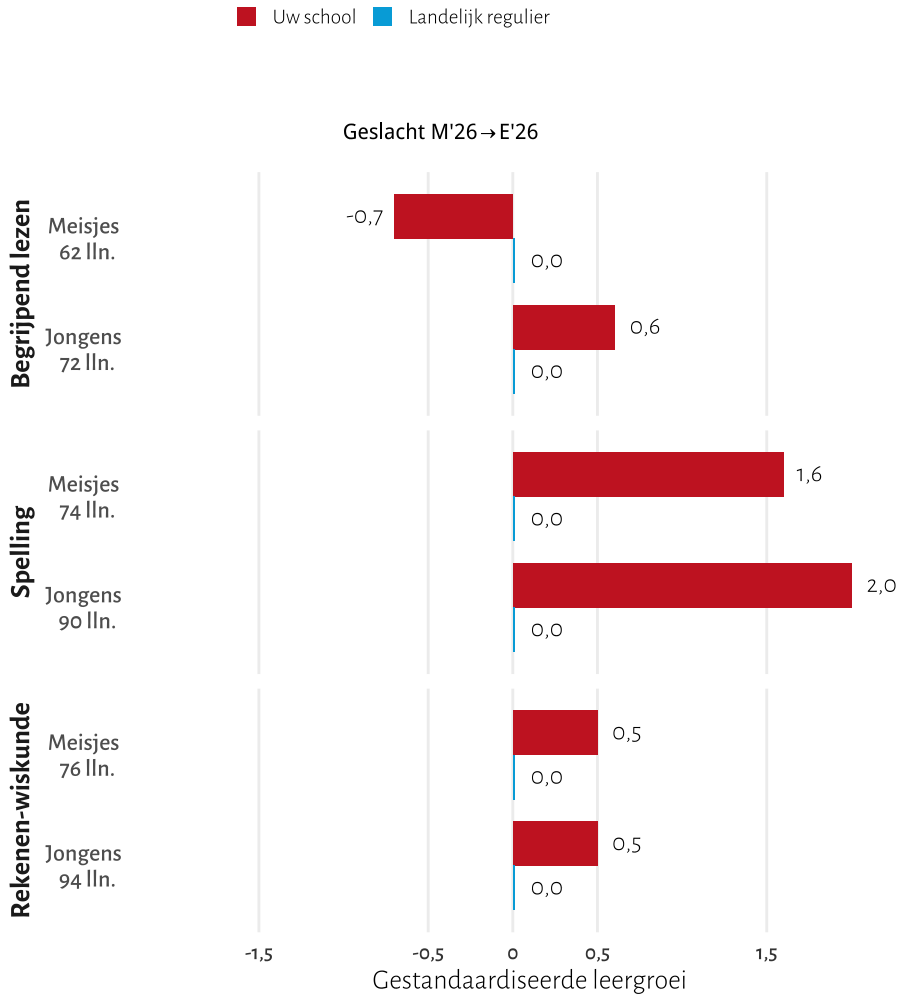
Infobox 2

Hoe gaat het met de basisvaardigheid ***rekenen*** van leerlingen in het Nederlands basisonderwijs? Als we kijken naar verschillende leerling- en schoolkenmerken, zien we het volgende:

- De vaardigheidsscores op rekenen-wiskunde liggen bij leerlingen met hoogopgeleide ouders, leerlingen uit tweeoudergezinnen en jongens over het algemeen hoger.
- Leerlingen op scholen met een lage schoolweging behalen gemiddeld hogere vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde vergeleken met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging.
- Op basis van stedelijkheid en schoolgrootte zien we geen noemenswaardige verschillen in de vaardigheidsscores op rekenen-wiskunde.

De bevindingen in deze infobox zijn gebaseerd op eigen onderzoek naar basisvaardigheden in het Nederlands basisonderwijs. Zie de toelichting in Bijlage 1.

2.1 Geslacht

Figuur 2.1 Verschillen in leergroei voor meisjes en jongens (van M-toets 2025-2026 tot E-toets 2025-2026)

Figuur 2.1 laat de leergroei van uw leerlingen zien, uitgesplitst naar geslacht. We zien dat de leergroei van meisjes op uw school op spelling ongeveer gelijk aan of hoger is dan op rekenen-wiskunde. We zien dat de leergroei van jongens op uw school op begrijpend lezen en spelling ongeveer gelijk aan of hoger is dan op rekenen-wiskunde.

BIJLAGE 1 DATA EN BEWERKINGEN

Voor deze rapportage hebben we de leergroei berekend van leerlingen uit groep 3 tot en met 7 van uw school. Hiervoor hebben we toetsgegevens uit het leerlingvolgsysteem gebruikt. We kijken naar de leergroei tussen de toets die meestal rond januari/februari is afgenomen (de M-toets) in schooljaar 2025-2026 en de toets van mei/juni (de E-toets) in schooljaar 2025-2026.

Hoe is de leergroei berekend?
Voor de berekening van de leergroei gebruiken we de vaardigheidsscores op de M-toets en E-toets van de domeinen begrijpend lezen, spelling (niet-werkwoorden) en rekenen-wiskunde.

De leergroei op een domein is alleen berekend als:
- de leerling zowel een M-toets als, een halfjaar later, een E-toets heeft gemaakt in de meest recente leergroeiperiode (in het schooljaar 2025-2026)
- beide toetsen van dezelfde aanbieder zijn (Boom, Bureau ICE (IEP), Cito, Diataal)
- de leerling beide toetsen heeft gemaakt op dezelfde school.

Voor de figuren hebben we de absolute leergroei van uw school gestandaardiseerd op een schaal van -2 tot en met 2 standaarddeviaties (sd). Het landelijk gemiddelde bij de gestandaardiseerde leergroei is altijd 0. Een gestandaardiseerde score van tussen de 0,5 of -0,5 beschouwen we als 'ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde'. Extreme waardes hebben we afgekapt op -2 en 2 sd. De standaardisatie maakt het mogelijk om de leergroei tussen de drie domeinen direct onderling te vergelijken.

Een uitgebreide uitleg over de berekeningen staat op de website van het NCO, bij de **technische toelichting**.

Kijktips en infoboxen:
In deze rapportage vindt u kaders met kijktips en onderzoeksresultaten. Dit laatste noemen we infoboxen. In de infoboxen met landelijke bevindingen lichten wij de resultaten toe uit ons eigen onderzoek. De infoboxen in deze rapportage zijn gebaseerd op de resultaten van de factsheets over de basisvaardigheden van leerlingen in het Nederlands basisonderwijs die in 2026 door het NCO zijn uitgebracht. Dit betreft de factsheets "Basisvaardigheden factsheet 1 - Taalvaardigheid", "Basisvaardigheden factsheet 2 - Rekenvaardigheid", "Basisvaardigheden factsheet 3 - Leerlingkenmerken" en "Basisvaardigheden factsheet 4 - Schoolkenmerken". In deze factsheets bekijken we de ontwikkeling van basisvaardigheden van leerlingen tot en met schooljaar 2025/2026. Ook wordt er gekeken naar verschillen in vaardigheidsscores naar school- en leerlingkenmerken. De resultaten zijn gebaseerd op de Cito-vaardigheidsscores van begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. De bevindingen van deze factsheets zijn samengevat in twee infoboxen in deze rapportage. De oorspronkelijke factsheets kunt u terugvinden op **deze** pagina op de website van het NCO.

BIJLAGE 2 BEGRIPPEN

Absolute leergroei	Het verschil tussen twee vaardigheidsscores van leerlingen in de periode tussen twee toetsmomenten. In deze rapportage tussen de M-toets en de E-toets.
Absolute vaardigheidsscore	De vaardigheidsscores van leerlingen op toetsen uit het leerlingvolgsysteem.
E-toets	Eind-toets. Toets (uit het leerlingvolgsysteem) aan het eind van het schooljaar, vaak afgenomen rond mei/juni.
Gestandaardiseerde leergroei	Op de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde worden verschillende schalen in vaardigheidsscores gebruikt. Na de berekening van de Absolute leergroei, wordt deze gestandaardiseerd zodat we de leergroei van de verschillende domeinen kunnen vergelijken. Het landelijk gemiddelde bij de gestandaardiseerde leergroei is altijd 0. Een gestandaardiseerde score van tussen de 0,5 of 0,5 beschouwen we als 'ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde'.
Jaargroep	De groep (3 t/m 7) waar leerlingen in zitten.
Leergroei	Zie bij Absolute leergroei en Gestandaardiseerde leergroei.
M-toets	Midden-toets. Toets (uit het leerlingvolgsysteem) die wordt afgenomen in het midden van het schooljaar, vaak afgenomen rond januari/februari.

Zie ook de **begrippenlijst** op de NCO-website.

CONTACT

Voor vragen over de inhoud van de rapportage kunt u een kijkje nemen bij de veelgestelde vragen op de website van het **NCO**. U kunt ook contact opnemen via **info@nationaalcohortonderzoek.nl**. Vermeld in dat geval het referentienummer 2026129899.

Suggesties zijn welkom

Wij willen onze rapportages graag verbeteren en staan open voor commentaar en suggesties. U kunt hiervoor contact opnemen via **info@nationaalcohortonderzoek.nl**.

NATIONAAL KENNISINSTITUUT ONDERWIJS
NCO

Bezoekadres: Laan van Nieuw Oost Indië 300,
2593 CE Den Haag
Postadres: Postbus 93461, 2509 AL Den Haag
Website: www.nationaalcohortonderzoek.nl
E-mail: info@nationaalcohortonderzoek.nl

Het NKO is een onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).
www.nko.nl